

Curator: Roxana Trestioreanu

Comisar de expoziție: Alexandra Sârbu, din partea Muzeului de Artă Cluj-Napoca

Organizatori: Goethe-Institut București, în parteneriat cu Centrul Cultural German Cluj-Napoca și Muzeul de Artă Cluj-Napoca

---

Joseph Beuys (1921-1986), a marcat prin creația sa arta contemporană și s-a impus ca un reper al secolului 20. El a lăsat o moștenire importantă generațiilor de artiști care i-au urmat, pe de-o parte prin opera sa - desene, instalații, multipli, acțiuni performative și relicve-martori ale acestora, prelegeri, filme - și pe de altă parte prin conceptul de sculptură socială pe care l-a lansat, care definește activitatea umana de a structura și modela societatea și mediul ca operă de artă. Asumând prin demersul său rolul de sculptor social, Beuys dă formă societății prin activarea potențialului creativ al fiecăruia, servindu-se de limbaj, concepte, acțiuni performative și obiectele care se acumulează pe parcurs.

Titlul face referire la prima expoziție personală a artistului din 1965 *How to Explain Pictures to a Dead Hare* (*Wie man dem toten Hasen die Bilder erklärt*) în care Beuys definește un mod de operare care îi va deveni caracteristic, ieșind în întâmpinarea publicului în receptarea experienței artistice, prin limbaj și dialog. Beuys a fost un artist angajat social, politic, a militat pentru drepturile omului, pentru protejarea mediului, pentru construirea unei legături cu comunitatea, a definitivat un model pentru practica artistică și educațională contemporană.

Realizată în 2021, eveniment organizat de Goethe Institut în parteneriat cu Rezidența9 pentru celebrarea centenarului Beuys, expoziția *How to explain pictures ... / Cum să explici imagini...* propune recuperarea multiplelor fațete ale operei artistului prin eco-ul pe care l-au generat în creația contemporană din România.

Am descoperit arta lui Joseph Beuys în anii '80 cu ajutorul revistei germane PRISMA. Articolul despre Beuys, cu referiri la activitatea sa artistică și pedagogică, m-a intrigat și alertat. Performance-ul *How to Explain Pictures to a Dead Hare* mi-a atras cel mai mult atenția. Performance-ul lui Ștefan Berthalan „Am trăit 130 de zile cu o plantă de floarea soarelui”, prezentat în București la sfârșitul anilor '70, mă introdusese în tipul de performance Beuys – conținea o relaționare de tip șamanic cu cuvântul, semnul grafic și martorul-subiect planta uscată. Performance-ul lui Berthalan și articolul despre Beuys m-au ajutat să înțeleg că pentru a înțelege arta contemporană am nevoie de cărți/reviste despre

tendențele și artiștii momentului, dar tot atunci am realizat că cel mai important lucru este să fii artist-martor la evenimente ce construiesc istoria artei, chiar dacă tu nu deții toate informațiile necesare decodificării operei de artă, curiozitatea și cunoștințele acumulate în timp te vor ajuta în înțelegerea fenomenului.

Atunci când am început să construiesc expoziția m-am gândit la întâlnirile benefice artistice/umane care mi-au marcat, asistat parcursul profesional și la nume de artiști din generația 80. Enumăr câteva evenimente, la care am luat parte, care m-au ajutat să descopăr trasee artistice speciale cu care am rezonat: 1982 - expoziția și colocviul „Expresia corpului uman”, sala Kalinderu, București; 1986 „Colocviului de artă plastică tânără și critică de artă”, Muzeul Farmaciei Sibiu; 1987 Colocviul și expoziția „Tinerii Artiști și Contemporaneitatea”, Timișoara; 1988 - Expoziția Națională a Atelierelor 35, Baia Mare; proiecția de filme de animație organizată de artiștii plastici care lucrau la Studioul Animafilm la finele anilor '80 etc.

Artiștii participanți, Olimpiu Bandalac, Darie Dup, Teodor Graur, Radu Igazság, Gyöngy Kerekes, Iosif Király, 2 META (Maria Manolescu și Romelo Pervolovici), Marilena Preda Sânc, Zoltán Szilágyi Varga, László Ujvárossy - sunt personalități care, prin opera lor și implicarea socială, formativă/pedagogică, au re poziționat abordarea generațiilor următoare față de creația contemporană.

În expoziție sunt prezentate fotografiile, obiecte mail art, instalații, desene, filme experimentale, de animație, testimoniale filmate, documente legate de experiența educațională în pandant cu filme prezentând acțiuni sau interviuri ale lui Beuys. Vizitatorul va descoperi multiple straturi și direcții de creație artistică. Olimpiu Bandalac prezintă într-o instalație desene realizate în anii 80, vitale, valențele simbolice ale culorii, puterea gestului sunt subliniate de albul hârtiei, dintr-un desen coiotul din I Like America and America Likes Me ne interoghează. Filmul realizat la Muzeul Național de Artă Contemporană, interviul Adrian Guță - Olimpiu Bandalac, face referire la întreaga activitate artistică a artistului incluzând filmele de animație și proiectele grupului Euroartist realizate în tandem cu Teodor Graur. Teodor Graur ne prezintă în expoziție, alături de o lucrare a sa, o fațetă mai puțin cunoscută publicului – cea de profesor. Cursul de performance (Universitatea Națională de Arte București) le-a oferit o voce distinctă și direcție nouă tinerilor artiști înscriși la cursul său.

Lucrările lui Darie Dup se alătură manifestului pro-natură și contra distrugerii rezervațiilor naturale, defrișărilor abuzive. Gyöngyi Kerekes, în instalație dialoghează cu natura, frunzele uscate construiesc forme, semne. Un dialog special cu opera lui Beuys îl stabilește László Ujvárossy - asemănarea formală și de material cu costumul de fetru, cât și ludica apropiere de eco acțiuni.

Invocând apropierea lui Beuys de mișcarea Fluxus, Iosif Kiraly prezintă o selecție de mail-art din colecția sa. Una dintre cartoline, realizată de artistul Fluxus - Robert Rehfeldt, îl menționează pe criticul maghiar Laszlo Beke și o expoziție comemorativă Beuys, 1987 Budapesta. Marilena Preda Sânc surprinde trăirea în armonie cu natura în imaginea fotografică expusă, iar selecția de filme sunt asumări ale implicării artistei în problemele societății. O secțiune specială este acordată filmelor realizate în anii '80, onorate de premii internaționale, dar puțin cunoscute de publicul român. Zoltán Szilágyi Varga și filmele sale Nodul Gordian (1980), Arena (1982) și Monolog (1983) cu multiple straturi de citire, de la citarea stereotipiilor legate de virilitate, glorie și violență, la evenimente traumatice – război, catastrofe naturale, sunt prezentate prin alegorii metaforice, evocând secluziunea trăită în anii '80. Radu Igazság în Fotografii de familie (1983) vorbește despre singurătate, îmbătrânire și dispariție, în Tocirea (1985) pornește de la un poem scris de Nichita Stănescu asupra sacrificiul soldatului - datoria de onoare ducând în cele din urmă la dispariția ființei umane. Vocea lui Nichita Stănescu, cu intonația și tempo-ul special dublează puterea de evocare a imaginii. Un film realizat special pentru acest eveniment, ludic prezentând comuniunea cu natura, este creația grupului 2 Meta.

How to explain pictures ... / Cum să explici imagini... o expoziție-omagiu adus operei lui Joseph Beuys.

Roxana Trestioreanu